24-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 15 пус.

1941
АВГУСТ
30
ШАМАТКУН
204 (5919) №

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

Чӑваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ.

Кӗрхи ҫӗртме тумалли чи лайӑх вӑхӑт ҫитрӗ

Еҫ вӑйӗпе тӗрӗс усӑ куракан колхозсем ялхуҫалӑх ӗҫӗсене вӑхӑтра туса пыраҫҫӗ. Вӗсем тырпула пуҫтарса кӗртнӗ вӑхӑтрах, кӗрхи тырӑсене те пысӑк пахалӑхпа акса хӑварчӗҫ. Ҫӗрпӳ районӗнчи колхозсем кӗрхи тырӑсем акмалли плана ытлашшипех тултарнӑ. Еҫрен пушаннӑ туртӑм вӑйне пурне те кӗрхи ҫӗртме сухи тума кӳлнӗ. Куславккапа Красноармейски районӗсенчи колхозсем те кӗрхи ҫӗртме тума тытӑннӑ.

Кӗрхи ҫӗртмен уссине халӗ пур колхозсем те лайӑх ӑнланса илнӗ. Вӑл ҫӗре кӑпӑшлатать, ҫемҫетет, ҫӗр ӑшӗнчи нӳрлӗхе ытларах тытса усрама пулӑшать, ҫумкурӑксемпе хурткӑпшанкӑсене пӗтерме майсем туса парать.

Кӗрхи ҫӗртме туни ҫуракине кӗске срокра тата пысӑк пахалӑхпа ирттерме пулӑшать. Иртнӗ ҫуркунне санталӑк ҫӑмӑрлӑ пулнӑ пирки ҫураки ӗҫӗ чылай вӑрӑма чӑсӑлса пыма пултарчӗ. Анчах ҫурхи тырӑсем акмалли ҫӗр лаптӑкӗ ҫинче малтанах кӗрхи ҫӗртме туса хӑварни ҫурхи тырӑсене вӑхӑтра акса хӑварма май пачӗ. Ҫак опыта кӑҫал та пӗтӗмпех шута илни кирлӗ. Вӑрҫӑ вӑхӑтӗнчи условире ялхуҫалӑх ӗҫӗнче агротехникӑллӑ мероприятисене пӗтӗмпех тата пӑсмасӑр пурнӑҫа кӗртсе пымалла. Германи фашизмне хирӗҫ кӗрешекен паттӑр Хӗрлӗ Ҫар валли тырӑ, фураж, технически чӗртавар кирлӗ таранах парса тӑмалла. Ҫаксене пурне те колхоз уйхирӗсенче туса илмелле. Ҫавӑнпа та кашни колхозникӑн тата колхозницӑн халь ытларах тӗштырӑ туса илсе, фронтпа тыла кирлӗ таранах апат-ҫимӗҫ парса тӑма тӑрӑшмалла.

Кӗрхи ҫӗртме тумалли чи лайӑх тата пысӑк усӑ паракан вӑхӑт иртсе пырать. Кӗрхи ҫӗртме сухине мӗн чухлӗ иртерех туса хӑваратӑн, унӑн усаллӑхӗ те ҫавӑн чухлех пысӑк пулать. Ҫак кунсенче туса хӑварнӑ кӗрхи ҫӗртме кая юлса тунӑ ҫӗртме сухинчен ик-виҫӗ хут усаллӑрах. Ҫавӑнпа та кӗрхи ҫӗртмене август уйӑхӗпе сентябрӗн малтанхи ҫуруйӑхӗнче туса хӑвармалла. Иртнӗ ҫулхине Чкалов ячӗпе тӑракан колхоз (Чкаловски р.) ҫурхи тырӑсем акмалли ҫӗр лаптӑкӗ ҫинче пӗтӗмпех кӗрхи ҫӗртме туса хӑварнӑ пулнӑ. Ҫав лаптӑк ҫинчен пуҫтарса кӗртнӗ тулӑна ҫапнӑ хыҫҫӑн, гектартан 22 центнер ытла тухнӑ. Кӗрхи ҫӗртме туман лаптӑк ҫине акни начартарах пулнӑ. Ҫав районрах «Ударник» колхоз кӗрхи ҫӗртме сухине сахалтарах туса хӑварнӑ пулнӑ. Колхозӑн халь ҫурхи тӗштырӑсем Чкалов ячӗпе тӑракан колхозӗнчен каярах тухнӑ. Ҫак тӗслӗхсем ӗнтӗ тырпул тухӑҫне хӑпартас ӗҫре кӗрхи ҫӗртме туса хӑварни уйрӑмах пысӑк вырӑн йышӑнса тӑни ҫинчен калаҫҫӗ.

Кӑҫалхи ҫул республикипе 250 пин гектар ҫинче кӗрхи ҫӗртме туса хӑвармалла. Ҫак лаптӑкӑн ытларах пайне колхозсен лаша вӑйӗпе туса хӑвармалла пулать. Ҫавӑнпа та, кашни колхозӑн лаша вӑйӗпе тӗрӗс усӑ курма пӗлмелле. Кӗрхи тырӑсене акса пӗтернӗ колхозсен тӳрех кӗрхи ҫӗртме тума тытӑнмалла. Кӗрхи ҫӗртме вӑл ҫитес ҫулти вӑйлӑ тырпул никӗсӗ пулса тӑрать. Кӗрхи ҫӗртмене ячӗшӗн кӑна тумалла мар, ӑна пысӑк пахалӑхпа туса хӑварас пулать. Паллах, ку ӗҫре агрономсен суха тӑвакан колхозниксене куллен вӗрентсе пымалла, ҫав хушӑрах ӗҫӗн пахалӑхне контроллесе тӑни кирлӗ. Сухан тарӑнӑшӗ 18—20 сантиметртан кая пулмалла мар. Сухаланӑ чухне агротехникӑн пур требованийӗсене те пӑхӑнса пымалла. Ҫӗре ҫемҫетмелли удобренисене (фосфорит, сильвинит) кӗрхи ҫӗртме тунӑ чухнех сапса хӑварас пулать.

Пур колхозсенче те кӗрхи ҫӗртме тума ятарласа уйӑрнӑ ҫынсем пулмалла, ҫак колхозниксем мӗн суха пӗтиччен пӗр вырӑнта ӗҫлемелле. Ҫапла туни вӑл сухана вӑхӑтра туса хӑварма пулӑшать. Кӗрхи ҫӗртме тунӑ ҫӗрте ӗҫлекен колхозниксен ӗҫри интересне хӑпартас шутпа, Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Обкомӗ кӗрхи ҫӗртме тума сезонлӑ задани панӑ. Ҫак задани тӑрӑх, суха тума уйӑрнӑ кашни лаша пуҫне сезонра 8 гектар кӗрхи ҫӗртме тумалла. Ҫавӑнпа пӗрлех, сезонри заданине Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Чӑваш Обкомӗ палӑртса хунӑ срокра пурнӑҫа кӗртнӗ колхозниксене кашни ӗҫкунӗ ҫумне ҫуршар ӗҫкунӗ хушса памалла. Заданирен ирттерсе сухаланӑ кашни гектар лаптӑкшӑн ӗҫкунне икӗ хут ӳстерсе тӳлемелле.

Ҫӗрӗҫ органӗсенчи руководительсен задачи—ҫак мероприятисене пур колхозсенче те пурнӑҫа кӗртме пулӑшасси тата пиллӗккунлӑх заданине мӗнле пурнӑҫласа пынине контроллесе тӑрасси пулать.

Кӗрхи ҫӗртме сухине агротехника кӑтартса панӑ срoксенче тата пысӑк пахалӑхпа ирттерме кирлӗ условисем пурте ҫителӗклӗ. Колхозсенче ӗҫе лайӑх вӗренсе ҫитнӗ кадрсем ӳссе ҫитӗнчӗҫ. Вӗсем пысӑк хастарлӑхпа ӗҫлеме яланах хатӗр. Ӗҫе большевикла организацилесе ертсе пыма пӗлни кӑна кирлӗ. Ӗҫе ертсе пырассин пӗтӗм искусстви ҫакӑнта: ялхуҫалӑхӗнчи кӗрхи пур ӗҫсене те пӗр вӑхӑтра, йӗркеллӗн тата пӗр-пӗринпе ҫыхӑнтарса туса пыма пӗлмелле. Ҫакӑ вӑл кашни колхоза, машинно-тракторнӑй станцин руководительне пӗтӗм ӗҫ вӑйне тӗрӗс вырнаҫтарса тухма, машинӑсемпе тулли усӑ курма, вӑйлӑ тырпул туса илессишӗн пыракан социализмлӑ ӑмӑртӑва татах та ытларах вӑйлатма хушать.

Ялхуҫалӑх ӗҫӗсен планне тултармасӑр хӑварни, агротехника правилисене пӑсса ӗҫлени, ӗҫре брак туни уйрӑмах вӑрҫӑ вӑхӑтӗнчи обстановкӑра пачах пулмалла мар. Ҫакӑ вӑл государство интересӗсене пӑснипе танах шутланать. Ҫӗрӗҫ, машинно-тракторнӑй станци тата колхоз руководителӗсен кӗрхи ҫӗртме тӑвассине государство заданийӗпе танах шутламалла. Ҫак ӗҫсене вӑрҫӑ вӑхӑтӗнчи пек, кӑтартуллӑн тата срокра пурнӑҫа кӗртмелле.

Кашни колхозӑн иртнӗ ҫулта пулнӑ ҫитменлӗхсемпе кӑлтӑксене шута илес пулать. Иртнӗ ҫулта кӗрхи ҫӗртме планне тултарманни акӑ мӗнрен килнӗ: хӑшпӗр колхозсен руководителӗсем ӗҫре сиенлӗ черетлӗхе пӑхӑнса тӑнӑ, кӗрхи ҫӗртме тӑвассине кая хӑварса пынӑ, туртӑм вӑйне ҫӗртме ӗҫӗ ҫине вӑхӑтра куҫарман, механически туртӑм вӑйӗпе лашасен ӗҫне пӗр-пӗринпе ҫыхӑнтарса пыма пӗлмен.

Колхозла ялсенчи кашни патриотӑн ҫитес ҫул кӑҫалхинчен вӑйлӑрах тырпул туса илессишӗн кӗрешмелле. Вӑйлӑ тырпул туса илсе, кӗрхи ҫӗртме сухине пӗтӗмпех срокра тата пысӑк пахалӑхпа туса хӑварса тыла ҫирӗплетме тӑрӑшмалла.

Совет войскисем Иранра малалла куҫса пыни

Совет войскисем августӑн 28-мӗшӗнче Урмине, Мерагене, Мианэне, Бендер-Шаха, Горгана йышӑннӑ. Войскӑсем малаллах куҫса пыраҫҫӗ. (ТАСС).

Англи войскисем Иранра малалла куҫса пыни

ЛОНДОН, августӑн 28-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Англин Ҫывӑх-Хӗвелтухӑҫӗнчи сывлӑш вӑйӗсен командованийӗ хӑйӗн черетлӗ коммюникинче ҫапла пӗлтернӗ: августӑн 26-мӗшӗнче Иранра Англи истребителӗсем ҫӗр ҫинчи малта пыракан чаҫсене пулӑшса пынӑ. Ҫавӑн чухне Охваза районӗнче Иранӑн «Хаукер» йышши пӗр самолетне персе антарнӑ. Тепӗр самолета ҫӗр ҫинче атакӑланӑ. Англи бомбардировщикӗсем Исфахан, Шираз, Казвин ҫине листовкӑсем ҫӗнӗрен пӑрахнӑ тата Пайтак ятлӑ горнӑй проход районӗнче Иранӑн артиллери позицийӗсем тата пӗр ҫӗре пухӑннӑ войскисем ҫине бомбӑсем ӑнӑҫлӑн пӑрахнӑ (Пайтак — Ханекинпа Керманшах хушшинчи ҫул ҫинче вырнаҫса тӑрать).

Юлашки сведенисем тӑрӑх, августӑн 25-мӗшӗнчи операцисем вӑхӑтӗнче Англи истребителӗсем Иранӑнне малтан пӗлтернӗ пек 3 самолет мар, 4 самолет персе антарнӑ. Ахвазри аэродром ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ чухне бомбӑсем ангар ҫине тӳлех пырса ӳкнине палӑртнӑ, ангар ҫунма пуҫланӑ. Ҫавӑн пекех Иранӑн пӗр самолетне пӗтерсе тӑкнӑ.

Англи командованийӗн тепӗр коммюникинче, саярахпа Симлӑра пичетлесе кӑларнӑскерӗнче, ҫапла каланӑ: Иранӑн кӑнтӑр енче Англи войскисем йышӑнса илнӗ районсене противникран тасатас тӗллӗпе туса ирттернӗ операцисене вӗҫлесе ҫитернӗ. Хорремшехр тата Абадан хулисенче лӑпкӑ. Англичансем Авхаза ҫитиех суднӑсем ҫӳреме юрӑхлӑ Карун шывӗ тӑрӑх тӑвалла куҫса пыраҫҫӗ.

Бендер-Шахпур хулинчен 13 километр ҫурҫӗр-хӗвелтухӑҫнерех ларакан Бендер-Шеешурта Англи подданнӑйӗсене арестлес хӑрушлӑх пур пирки, англичансем Бендер-Шахпур хулине ҫӗнӗ десант антарнӑ.

Ҫурҫӗрти районра Ханекин енчен пыракан колонна ӗнер Гиланран сӑртлӑ районпа пӗртен-пӗр хӗсӗк ҫул тӑрӑх Шахабад патнелле пынӑ, ӑна йышӑнса илнӗ. Англи чаҫӗсем ҫавӑн пекех Алаибада (Шахабадран 25 километрта ларать) йышӑннӑ. Кунта куҫса пынӑ чухне Гиланран хӗвелтухӑҫӗнче вырнаҫса тӑракан высотасенчен Иранӑн икӗ пин ҫынлӑ войскисене хӗссе кӑларнӑ. Иранецсем ҫулйӗрсене карталаса, танксене хирӗҫ кӗрешмелли артиллерирен персе, англичансем куҫса пырассине чӑрмантарнӑ. Англи войскисен Пайтак прохочӗн районӗнче кӗрешекен колонни августӑн 27-мӗшӗнче кӑнтӑрла иранецсем хирӗҫ тӑнине ҫӗмӗрсе, Керенда ҫитнӗ.

Совет Информаци Бюровӗнчен

(Августӑн 28-мӗшӗнчи каҫхи пӗлтерӳ)

Августӑн 28-мӗшӗнче пирӗн войскӑсем противника хирӗҫ пӗтӗм фронтра вӑйлӑ ҫапӑҫусем туса пынӑ. Хаяр ҫапӑҫусем хыҫҫӑн пирӗн войскӑсем Днепропетровскран тухса кайнӑ.

Пирӗн авиаци Кенигсберг ҫине ӑнӑҫлӑн пырса тапӑннӑ. Тӗрӗс шута илнӗ тӑрӑх, августӑн 26-мӗшӗнче нимӗҫсенне малтан пӗлтернӗ пек 17 самолет мар, 37 самолет пӗтерсе тӑкнӑ. Августӑн 27-мӗшӗнче сывлӑшри ҫапӑҫусенче нимӗҫсенне 41 самолет персе антарнӑ. Пирӗн 23 самолет пӗтнӗ.

Балтика тинӗсӗнче пирӗн авиаци нимӗҫсен икӗ транспортне путарнӑ.

* * *

Нумай вӑхӑт хушши хаяр ҫапӑҫусем туса ирттернӗ хыҫҫӑн, пирӗн войскӑсем Украинӑри Н. хулинчен тухса кайнӑ. Ҫак хулана йышӑннӑ чухне тӑшман калама ҫук нумай жертвӑсем тунӑ. Хула оборонин пӗрремӗш линине противник штурм туса икӗ хутчен илме хӑтланса пӑхнӑ, анчах пысӑк ҫухатусем тутарса, ӑна кашнинчех каялла хӑваласа янӑ. Лейтенант Аббакумовӑн, старший лейтенант Комзинӑн тата лейтенант Тренинӑн противотанковӑй тупӑсен батарейисем тӑшманӑн 18 танкне пӗтерсе тӑкнӑ. Артиллерирен тата пулеметсенчен персе нимӗҫсен 1500 ытла салтакне вӗлерсе тӑкнӑ. Виҫҫӗмӗш хутӗнче фашистсем пире хирӗҫ СС дивизийӗн полкне ҫапӑҫӑва кӗртсе янӑ. Хаяр ҫапӑҫура Брюшков капитанӑн чаҫӗ ҫак полкри салтаксемпе офицерсене 500 ҫынна ҫити пӗтерсе тӑкнӑ.

Ҫапӑҫусен виҫҫӗмӗш кунӗнче пирӗн войскӑсем хула территоринче ҫӗнӗ позицисем йышӑннӑ. Красноармеецсемпе халӑх ополченецӗсем хулари кашни урама, кашни ҫурта калама ҫук пысӑк хӑюллӑхпа хӳтленӗ. Николаевски урама фашистсен малтанхи танкӗсем ҫӗмӗрсе кӗнӗ. Малта пыракан танкӗ мина ҫине пырса тӑрӑннӑ та сирпӗнсе кайнӑ. Ун хыҫҫӑн пыракан икӗ танкӗ взрывпа арканнӑ танкран пӑрӑнса иртме хӑтланнӑ, анчах та вӗсем ҫине ручной гранатӑсем тата горючи тултарнӑ бутылкӑсем ывӑтма пуҫланӑ. Танксем ҫунса кайнӑ. Тӑшманӑн ытти темиҫе машини Фрунзе урамӗ тӑрӑх хула центрне ҫӗмӗрсе кӗнӗ, кунта вӗсем ҫине Разумов капитанӑн противотанковӑй туписенчен пеме тытӑннӑ. Нимӗҫсен персе ҫӗмӗрнӗ 4 танкӗ урама карталаса ларнӑ, урамра капланса ларнӑ ытти танксене гранатӑсемпе ҫӗмӗрсе тӑкнӑ. Пушкин урамӗнче хаяр ҫапӑҫу пуҫланса кайнӑ. Старший лейтенантӑн Трубокуров юлташӑн подразделенийӗнчи боецсем противникӑн 6 танкне ирттерсе янӑ, анчах нимӗҫсен пехоти курӑнма пуҫласан, красноармеецсем вӗсем ҫине пулеметсенчен пеме тытӑннӑ. Урамра нимӗҫ салтакӗсемпе офицерӗсем 150 ҫынна яхӑн вилсе юлнӑ.

Кашни урамрах фашистсене совет пульлисем, гранатисем, снарячӗсем тата минисем кӗтсе илнӗ. Хула ӑшӗнче хаяр ҫапӑҫу 16 сехет хушши пынӑ. Хулана хӳтленӗ чухне халӑх ополченецӗсем паттӑрлӑхпа хӑюллӑх кӑтартнӑ. Чугунҫул мастерскойӗн рабочийӗсенчен тӑракан взвод боецӗсем, Корнеев юлташ ертсе пынипе, граната ҫыххисем тата горючи тултарнӑ бутылкӑсем пӑрахса нимӗҫсен виҫӗ танкне пӗтерсе тӑкнӑ. Королев юлташ ертсе пыракан халӑх ополченецӗсен взвочӗ пулеметран персе нимӗҫсен ротине тытса чарнӑ. Урам варрине фашистсен салтакӗсем 50 ҫынна яхӑн выртса юлнӑ.

Н. хули патне пымалли ҫулсем ҫинче тата хула урамӗсенче нимӗҫсен салтакӗсемпе офицерӗсем 10 пин ҫын ытла вилнӗ тата аманнӑ, нимӗҫсен 40 яхӑн танксемпе бронемашинӑсем, 20 ҫити оруди, нумай пулеметсем тата 100 грузовой автомашинӑсем пӗтнӗ.

* * *

Майор Жуковӑн авиаподразделенийӗнчи летчиксем юлашки кунсем хушшинче сывлӑшри ҫапӑҫусенче тӑшманӑн 35 самолетне персе ӳкернӗ. Старший лейтенант Викторов, кӗҫӗн лейтенант Акимов тата кӗҫӗн лейтенант Рахлеев кашниех фашистсен 5-шер машинине персе антарнӑ.

* * *

Тӑшмана хирӗҫ пыракан ҫапӑҫура Ҫурҫӗр фронтӗнчи Н-ски чаҫри красноармеец Дмитриев юлташ хӑюллӑхпа тавҫӑруллӑх кӑтартнӑ. Ҫапӑҫу вӑхӑтӗнче вӑл тӑшман пулемечӗ патне вӑрттӑн шуса пынӑ та унӑн расчетне пӗтерсе тӑкнӑ, пулемета противник еннелле ҫавӑрса, вуншар фашистсене персе ӳкернӗ.

* * *

Действующи Хӗрлӗ Ҫара пулӑшма Киеври ӗҫҫыннисем халӑх ополченийӗн нумай йышлӑ отрячӗсене тунӑ. Хӗрлӗ Ҫарпа пӗрле ополченецсем хӑйсен тӑван хулине нимӗҫсен фашистла войскисенчен кӑкӑрпа тӑрса хӳтлеҫҫӗ.

Халӑх ополчени отрядне питех те кирлӗ высотана йышӑнма приказ панӑ пулнӑ. Тӑшман пулеметсемпе минометсенчен пӗр вӗҫӗмсӗр персе тӑнӑ пулин те, отряд боецӗсем шуса тата чупса пырса высота патне ҫывхарнӑ, задачӑна ӑнӑҫлӑн пурнӑҫа кӗртнӗ. Высотана йышӑннӑ хыҫҫӑн, отряд фашистсем ҫине вӑйлӑн персе тӑма пуҫланӑ. Тӑшман хаяррӑн хӗсме тытӑннӑ. Клещев, Слободской тата лейтенант Кузнецов юлташсен подразделенийӗсем противника паттӑррӑн чарса тӑнӑ. Нимӗҫсен огневой точкисене ҫийӗнчех пӗтерсе тӑкмалла пулнӑ. Пулеметран тӗл персе, Клещев юлташӑн боецӗсем тӑшманӑн темиҫе минометне стройран кӑларнӑ. Отряд высотана сыхласа хӑварнӑ тата нимӗҫсене хӗсме пуҫланӑ. Вилнисемпе аманнисене 200 ҫынна ҫити ҫухатса, фашистсем чакнӑ. Халӑх ополченецӗсем станковӑй тата ручной пулеметсем, нумай винтовкӑсем, гранатӑсем тата патронсем туртса илнӗ. Ҫак ҫапӑҫура медицина сестри Надежда Стачко паттӑрлӑхпа хастарлӑх кӑтартнӑ. Вилӗмрен хӑрама пӗлмесӗр, вӑл аманнӑ боецсене ҫапӑҫу хирӗнчен илсе тухса вӗсене медицина енӗпе пулӑшу панӑ.

* * *

Югославири партизансем фашистла оккупантсене хирӗҫ паттӑррӑн кӗрешеҫҫӗ. Марибор—Триест чугунҫулне вӗсем тӑватӑ участокра ҫӗмӗрсе тӑкнӑ. Нимӗҫсен икӗ ҫар эшелонне партизансем тӳнтерсе янӑ. Вараждин тата Чаковец хулисем хушшинчи шоссе ҫулӗ ҫинчи темиҫе кӗпере ҫӗмӗрнӗ. Вуншар пунктсенче партизансем телеграф провочӗсене татнӑ тата стрелкӑсемпе семафорсене ҫӗмӗрнӗ. Камникра нимӗҫсем ярса илнӗ завода сирпӗтсе янӑ, вӑл заводра взрыв тӑвакан япаласем хатӗрленӗ пулнӑ.

* * *

Совет хлопковочӗсем тухӑҫлӑ ҫӗрмамӑкне пухса кӗме тытӑнаҫҫӗ. Кӑнтӑр-Казахстан облаҫӗнчи Арыс районӗнчи «Полезный труд» артелӗн колхозникӗсем малтанхи кунах нормӑсене ирттерсе тултарнӑ. Колхозница Агнур Семпимбетова 61 килограмм ҫӗрмамӑкӗ пухнӑ, нормӑпа 35 килограмм пухмалла пулнӑ. Агель Каргембаева—59 килограмм, Наталия Елита—57 килограмм пухнӑ. Пухса илнӗ пӗтӗм ҫӗрмамӑкне колхозниксем хӗрлӗ обоз туса хатӗрлев пунктне янӑ.

Ҫӗрмамӑкне Туркменире те организованно пухса кӗртеҫҫӗ. Чылай колхозницӑсем мамӑк пухас ӗҫре халиччен пулман рекордсем тӑваҫҫӗ. Тахта-Базар районӗнчи Ленин ячӗпе тӑракан ялхуҫалӑх артелӗнчи колхозница Аксултан Курбан пӗр кун хушшинче 150 килограмм, колхозница Маши Тики—110 килограмм ҫӗрмамӑкӗ пухнӑ. Икӗ кун хушшинче колхозра чи лайӑх, пӗрремӗш сортлӑ сырецӑ 14.600 килограмм пухнӑ. Майӑн пӗрремӗшӗ ячӗпе тӑракан ялхуҫалӑх артелӗнче ҫӗрмамӑк пухаканӑн вӑтам ӗҫтухӑҫлӑхӗ 60 килограма яхӑн пулнӑ. Узбекистанри нумай колхозсем ҫӗрмамӑкӗ пухса кӗртес ӗҫе тытӑннӑ. Кашни кунах хатӗрлев пункчӗсене кӑҫалхи ҫӗрмамӑкне тиенӗ хӗрлӗ обозсем пыраҫҫӗ.

Ӗҫсем ӑнса пыраҫҫӗ

ВӐРНАР. Анаткас Уравӑшри Киров ячӗпе тӑракан колхозра колхозниксем нихҫан пулман хастарлӑхпа ӗҫлеҫҫӗ. Ӗҫе ирех тухаҫҫӗ, пӑч тӗттӗм пулмасӑр та киле таврӑнмаҫҫӗ.

Колхоз августӑн 19-мӗшӗнче ыраш вырса пӗтерчӗ. Колхозниксем тырӑ вырнӑ ҫӗрте пӗр-пӗринпе ӑмӑртса ӗҫлесе, нормӑна ытлашшипех тултарчӗҫ.

Колхозӑн ыраш вырнӑ ҫӗрте 4 жнейка ӗҫлерӗ. Иккӗмӗш бригадӑри машинист Мария Кузьмина юлташӑн кунне 6 гектар вырмалла пулнӑ пулсан, вӑл 8 гектар вырнӑ. Дмитрий Шорников та кулленхи нормӑна 140—150 процент тултарса ӗҫлерӗ.

Колхозра халь хӗрсех ҫуртри выраҫҫӗ, пӑрҫа ҫулса пӗтернӗ. Кӗлте турттараҫҫӗ, авӑн ҫапаҫҫӗ. Ҫуртри вырнӑ ҫӗрте те жнейкӑсемпе тулли усӑ кураҫҫӗ. Машинист Мария Кузьмина ыраш вырнӑ чухне кунне 8 гектар таран вырнӑ пулсан, халӗ вӑл 10 гектар, хӑшпӗр кунсенче 12 гектар вырать. 4-мӗш бригадӑри машинист Георгий Кузьмин, 3-мӗш бригадӑри Александр Димитриев кашни кун 10 гектар выраҫҫӗ.

Колхозница Анастасия Орловӑн упӑшки фронта кайнӑ. Вӑл колхозра пуриншӗн те примерлӑ, куллен 500 кӗлте ҫыхать.

Капан тӑвакансем хушшинче 70 ҫулхи колхозник Федор Сорокин ӗҫлет. Вӑл капан тума питӗ ӑста. Вӑл тӑвакан капансене пӗрре те шыв каймасть.

Кӗлте турттаракансен икӗ ҫухрӑмран 15 лав кӳмелле пулсан, колхозница Матрена Илюхина 20 лав кӳрет. Николай Ермошин тата Михаил Орлов 18—20 лав кӳреҫҫӗ.

Колхоз кӗрхи акана августӑн 26-мӗшӗнче пӗтерчӗ. Ыраш 144 гектар ҫинче тата тулӑ 30 гектар ҫинче акса хӑварчӗ.

Тырӑ акнӑ ҫӗрте колхозӑн 4 сеялка пӗр чарӑнмасӑр ӗҫлерӗҫ. Сеяльщик Осип Алексеев кунне 10 гектар акрӗ. Ҫавӑн пекех Емельян Терентьев та нормӑна икӗ хут тултарса пычӗ. Маларах акнӑ ыраш калчисем сип-симӗс шӑтса тухрӗҫ.

АН. КРИСЛОВ.

Совет Информаци Бюровӗнчен

(Августӑн 29-мӗшӗнчи ирхи пӗлтерӳ)

Августӑн 29-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле пирӗн войскӑсем пӗтӗм фронтра противника хирӗҫ ҫапӑҫусем туса пынӑ.

* * *

Хӗвеланӑҫ енчи фронтӑн Н-ски участокне сыхлакан Матвеев полковникӑн чаҫне хирӗҫ нимӗҫсем вӑтам тата йывӑр танксем 25 танк кӑларса янӑ. Пирӗн оборонӑн хӗррине пынӑ чухне артиллерирен персе фашистсен 7 танкне ҫӗмӗрсе тӑкнӑ. Ытти танксем оборонӑна шала кӗме пултарнӑ, анчах та вӗсем хыҫҫӑн пыракан мотопехотӑна тата ҫӗре яхӑн мотоциклиста танксенчен татса илнӗ. Юнлӑ ҫапӑҫу пулса иртнӗ хыҫҫӑн, противникӑн ҫак участокра вилнисемпе аманнисем 700 ҫынна ҫити выртса юлнӑ.

Ҫӗрле тата тепӗр кунне тул ҫутӑлса килнӗ чухне пирӗн тыла кӗрсе кайнӑ нимӗҫ танкӗсем ҫине пирӗн артиллерипе авиаци пеме пуҫланӑ. Фашистсен машинисене пурне те пӗтерсе тӑкнӑ. Хӑйсен танковӑй колоннин кунҫулӗ ҫинчен хыпарсем илмен пирки, нимӗҫсем атакӑна татах 15 танк кӑларса янӑ. Вӗсене хирӗҫ кӗрешме совет танкисчӗсем тухнӑ. Советӑн йывӑр танкӗсем фашистсен машинисене таптаса лапчӑтнӑ. Икӗ кун хушшинче 40 танк, салтаксемпе офицерсене 900 ҫын ытла, питӗ нумай тӗрлӗрен хӗҫпӑшалсем ҫухатнӑ хыҫҫӑн, нимӗҫсем наступлени тума чарӑннӑ.

* * *

Мӗнпур ҫыхӑну войскисенчи боецсемпе командирсем отечественнӑй вӑрҫӑн хирӗсенче хӑйсен ҫар тивӗҫлӗхне паттӑррӑн пурнӑҫа кӗртнин образецӗсене кӑтартаҫҫӗ. Калама ҫук йывӑр условисенче, противник персе тӑнине пӑхмасӑрах ӗҫлесе, связистсем Хӗрлӗ Ҫар чаҫӗсенче ҫыхӑнӑва татти-сыпписӗр ӗҫлеттереҫҫӗ.

Телефон линине карнӑ ҫӗрте ӗҫлекен Мединский красноармеец ҫине ҫичӗ нимӗҫ пырса тапӑннӑ. Хӑюллӑ боец тӳрӗн тӗллесе персе тӑватӑ фашиста пӗтернӗ, ыттисем вара тарма тытӑннӑ, боец ҫыхӑну линине карса тухнӑ. Галиаскаров красноармеец белофинн снайперӗсен пульлисем айӗнче таса уҫланкӑ тӑрӑх 600 метр ытла шуса кайса, темиҫе ҫӗртен татӑлнӑ ҫыхӑнӑва тӳрлетнӗ.

Кӗҫӗн сержант Скрынников ертсе пыракан тӑватӑ связист пирӗн хирти радиостанцисенчен пӗрин ҫине пырса тапӑннӑ 10 нимӗҫе хирӗҫ ҫапӑҫӑва кӗнӗ. Штыксемпе тата гранатӑсемпе пырса ҫапса связистсем тӑхӑр фашиста пӗтерсе тӑкнӑ, вуннӑмӗшне тыткӑна илнӗ. Ҫыхӑну линине тӗрӗсленӗ чухне Строганов боец пирӗн команднӑй пунктсем калаҫнине вӑрттӑн итлекен фашистла лазутчика курнӑ. Фашист патне йӑпшӑнса пырса, хӑюллӑ связист ун ҫине кӗтмен ҫӗртен тапӑннӑ та, тӑшмана хӗҫпӑшалсӑрлантарса тыткӑна илнӗ.

* * *

Туркел полковникӑн авиасоединенийӗнчи летчиксем отечественнӑй вӑрҫӑн 50 кунӗ хушшинче сывлӑшри ҫапӑҫусенче тата ҫӗр ҫинче противникӑнне 52 самолет пӗтерсе тӑкнӑ. Соединенири командирсемпе политработниксенчен, ҫапӑҫусенче уйрӑмах палӑрнисенчен, 35 ҫынна ССР Союзӗн орденӗсемпе наградӑланӑ.

* * *

К. хули патӗнче пулса иртнӗ вӑйлӑ ҫапӑҫусенче Попов подполковникӑн чаҫӗ нимӗҫ пехотин 530-мӗш полкне ҫапса аркатнӑ. Ҫапӑҫу умӗн нимӗҫсем Г. ялӗ патӗнче ҫирӗпленсе ларнӑ пулнӑ. Фашистсем ял ҫывӑхӗнчи тарӑн варсене пытанса, унта йывӑр минометсен батарейисене вырнаҫтарса лартнӑ пулнӑ. Нимӗҫсем хӑйсен позицийӗсене никам пырса кӗмелле мар ҫирӗп тесе шутланӑ. Анчах та Попов подполковникӑн чаҫӗнчи боецсем нимӗҫсен полкне Г. ялӗнчен хӗссе кӑларса, ҫав тарӑн варсене фашистла салтаксемшӗн масар туса хунӑ. Попов юлташ чаҫӗн батальонӗсем ирхине ирех нимӗҫ позицийӗсем ҫине тапӑнса кӗнӗ. Фашистсем минометсемпе тупӑсенчен пирӗн боецсен ҫулне пӳлме вӑйлӑн пеме пуҫланӑ. Нимӗҫ полкӗн оборонин пӗрремӗш линийӗ ҫеҫен-хир урлӑ каҫакан чугунҫул тӗмески пулнӑ. Хаяррӑн персе тӑнине пӑхмасӑрах, красноармеецсем атакӑна кӗрсе кайнӑ. Сулахай флангра боецсене полк комиссарӗ Дегтяренко юлташ ертсе пынӑ. Чугунҫул линийӗ валли купаланӑ тӗмескене йышӑнса илнӗ. Батарея командирӗ Абакумов юлташ тата политрук Бражук юлташ персе тӑмалли лини ҫине хӑйсен орудийӗсене илсе пынӑ та тӑшман ҫине тӳрӗ наводкӑпа пеме пуҫланӑ. Вӗсем уҫӑ позицисенчен нимӗҫ артиллерисчӗсем ҫине бризантлӑ снарядсемпе пенӗ, противникӑн пехоти ҫине шрапнельпе пенӗ. Нимӗҫсем каялла чакнӑ. Ял патӗнче темиҫе ҫӗр фашист вилсе юлнӑ. Тыткӑна лекнисем кӑтартса панӑ тӑрӑх, Германин 530-мӗш полкӗн ротисенче 40—45-шер салтакран ытларах мар тӑрса юлнӑ.

* * *

Красноармеец-санитарсем хӑюллӑн ӗҫлеҫҫӗ. Вӗсем аманнӑ боецсене, командирсене тата политработниксене противник персе тӑнӑ вӑхӑтрах ҫапӑҫу хирӗнчен ҫӗклесе тухса, вӗсен пурнӑҫне ҫӑлса хӑвараҫҫӗ. Санитар Рыбников аманнӑ 8 боеца тата вӗсен пӑшалӗсене ҫапӑҫу хирӗнчен ҫӗклесе тухнӑ. Санитар Бондаренко йывӑр аманнӑ политрукӑн Прохоров юлташӑн пурнӑҫне ҫӑлса хӑварнӑ, Н юханшывӗ урлӑ каҫнӑ чух аманнӑ 9 пулметчика шыраса тупса, хушши инҫетре пулнине пӑхмасӑрах, вӗсене медицина пунктне илсе ҫитернӗ.

* * *

Ҫурҫӗр фронтӗнчи участоксенчен пӗринче Совет Союз Геройӗн Погодин полковникӑн танковӑй чаҫӗ 6 кун хушши ҫапӑҫнӑ хушӑра нимӗҫсен 100 танкне тата противотанковӑй 11 орудие пӗтерсе тӑкнӑ. Пӗр ҫапӑҫура кӑна противникӑнне вӑтам тата ҫӑмӑл 38 танкне пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

М. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячӗ У. ялӗ ҫывӑхӗнче нимӗҫсен аэродромӗ вырнаҫса тӑнине палӑртнӑ. Августӑн 20-ш ыран тенӗ чух ҫӗрле 16 партизан аэродром патне пынӑ. Хӑюллӑ боецсем 4 группӑна уйӑрӑлнӑ. Пӗр группин самолетсене пӗтерсе тӑкмалла пулнӑ, теприн — горючи тултарнӑ цистернӑна взрыв туса аркатмалла, виҫҫӗмӗшӗн — У. ялне тата унта вырнаҫнӑ нимӗҫсен чаҫӗн штабне вут тӗртсе ямалла пулнӑ. Тӑваттӑмӗш группӑн задачине — боевой операцисене вӗҫленӗ хыҫҫӑн фашистсем партизансене йӗрлеме хӑтланас-мӗн пулсан засада организацилесси кӗнӗ. Ирхине виҫӗ сехетре отряд нимӗҫсен часовойӗсене шӑппӑн вӗлерсе тӑкнӑ, 10—15 минута хушшинче горючи тултарнӑ бутылкӑсемпе тата гранатӑсемпе партизансем икӗ моторлӑ виҫӗ бомбардировщике вут тивретсе ярса пӗтерсе тӑкнӑ, горючи тултарнӑ цистернӑна взрыв туса аркатнӑ тата У. ялне вут тивретнӗ. Пӗр-пӗрин ҫине хирӗ-хирӗҫ пеме пуҫласан партизансем аэродромри летно-обслуживающи персоналран 10 нимӗҫе пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Фашистсем оккупациленӗ Польшӑра чугунҫул ҫинче ӗҫлекенсен забастовки пуҫланнӑ. Чугунҫулӑн Краков ҫывӑхӗнчи Хшанов узелӗнче гестаповецсем забастовка тӑвакан темиҫе вуншар ҫынна персе вӗлернӗ. Варшавӑран инҫетре мар, Прушов патӗнче, Польша партизанӗсем чугунҫул ҫинче пысӑк катастрофа организациленӗ. Партизансем никама систермесӗр стрелкӑна куҫарнӑ та, нимӗҫсен ҫар эшелонӗ хытӑ пынӑ ҫӗртех боеприпассем тиенӗ таварлӑ вагонсем ҫине пырса тӑрӑннӑ. Германин темиҫе ҫӗр салтакӗсем вилнӗ. Гестапан Прушов станцине пынӑ агенчӗсем Польшӑн чугунҫул ҫинче ӗҫлекен вуншар ҫыннисене арестленӗ. Партизансене тытса панӑшӑн нимӗҫсен командованийӗ 50 пин злотых награда парасси ҫинчен пӗлтернӗ.

Колхозниксем оборона фончӗ тӑваҫҫӗ

СОВЕТСКОЕ. Колхозниксем — ялхуҫалӑх продукцийӗсене, рабочисемпе служащисем — ӗҫ укҫине оборона фондне параҫҫӗ.

Банкра, райсовет исполкомӗнче, Турайри промартельте ӗҫлекен рабочисемпе служащисем тӑван ҫӗршыв оборонин фондне кашни уйӑхрах пӗр кунхи ӗҫ укҫине парса тӑма пулнӑ.

Тойгильдӗ ялсоветӗнчи «Динамо» колхозри колхозниксем митинг туса ирттернӗ хыҫҫӑн оборона фондне 2 тонна тырӑ тата пӗр вӑкӑр пама пулнӑ. Кунсӑр пуҫне колхозниксем кашни уйӑхрах икшер ӗҫкунӗ ҫине тивекен тупӑша парса тӑраҫҫӗ.

Чемей ялсоветне кӗрекен «Страж революции» колхозри колхозница В. Дмитриева юлташ оборона фондне кашни уйӑхрах 3-шер ӗҫкунӗ парса тӑма пулнӑ. Ҫавӑнпа пӗрлех вӑл красноармеецсем валли парне яма пӗр мӑшӑр ҫӑм перчатка ҫыхса хатӗрленӗ. «Страж революции» колхоз колхозникӗсем оборона фондне уйӑхри пӗрер ӗҫкунне парса тӑма пулнӑ тата 500 тенкӗ укҫа панӑ. Ҫак ялсоветӗнчи «Сатурн» колхоз 32 килограмм ҫӑм панӑ.

Революци ҫулӑмӗсем витӗр тухнӑ Чемей ялӗн ҫыннисем тӑван ҫӗршыва пулӑшассине яланах асра тытаҫҫӗ. Колхозниксем те, колхоз та государство умӗнчи пур парӑмсене те тӳлесе татнӑ.

Кивуйри «1-ое Мая» колхоз колхозникӗсем оборона фондне 2—3-шер ӗҫкунӗнчен кая мар парса тӑраҫҫӗ. Нумаях пулмасть пӗр центнер аш-какай панӑ. 60 ҫула ҫитнӗ колхозница А. Кондратьева оборона фондне 4 ӗҫкунӗнчен кая мар парать. Унӑн пӗр ывӑлӗ фронтра фашистла бандитсене хирӗҫ кӗрешет.

Як. СИГАЕВ.

Иран правительстви отставкӑна тухнӑ

ТЕГЕРАН, августӑн 27-мӗш. (ТАСС). Премьер-министр Али Мансур кабинета отставкӑна кӑларма ыйтса Иран шахне прошени панӑ.

ЛОНДОН, августӑн 27-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентстви ҫапла пӗлтерет: ҫӗнӗ кабинет туса йӗркеличчен министрсене хӑйсен вырӑнӗсенчех юлма хушса, шах кабинет отставкӑна тухнине йышӑннӑ.

ТЕГЕРАН, августӑн 27-мӗш. (ТАСС). Шах ҫӗнӗ правительствӑна йӗркелеме Али Форугие хушнӑ.

ТЕГЕРАН, августӑн 28-мӗш. (ТАСС). Ӗнер каҫхине ҫӗнӗ премьер Али Форуги ҫӗнӗ правительствӑна йӗркелесе ҫитернӗ. Али Форуги сӗннӗ правительство членӗсен списокне шах ҫирӗплетнӗ.

ЛОНДОН, августӑн 28-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, паян меджлисӑн чрезвычайнӑй ларӑвӗ пулса иртнӗ. Ларура сӑмах тухса каланӑ премьер Форуги меджлиса правительствӑн ҫӗнӗ членӗсемпе паллаштарнӑ. Хӑйӗн сӑмахӗнче юлашки вӑхӑтри событисем ҫинче чарӑнса тӑрса, Али Форуги Иран правительстви ҫӗршывӑн хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсене пурне те совет войскисене тата Англи войскисене кирек мӗнле те пулин хирӗҫ тӑрассинчен сыхланма приказ пачӗ, тесе каланӑ.

Пурте пӗр сасӑллӑ пулса, меджлис ҫӗнӗ правительствӑна шаннине палӑртнӑ.

Совет Союзӗпе пӗр шухӑшлӑ пулнине кӑтартакан движени

Лейбористсен организацин Нанитон суйлав округӗнчи исполнительнӑй комитечӗ Совет посольствине ҫакӑн пек телеграмма янӑ: «Хӗрлӗ Ҫар, Совет тинӗс-ҫар флочӗпе сывлӑш-ҫар вӑйӗсем пирӗн пӗтӗмӗшле тӑшмана хирӗҫ геройла тӑнипе савӑнса хӗпӗртетпӗр. Сирӗн халӑх ҫак хаяр вӑрҫӑра ҫавтери чаплӑ ҫапӑҫнипе тата героизм кӑтартнипе эпир хамӑрӑн кӑмӑла ҫӗклетпӗр, пӗрле пулса ӗҫлессине тата туслӑха ҫирӗплетес пирки эпир хамӑр енчен пурне те тума сӑмах паратпӑр, ҫакӑ ӗнтӗ гитлеризма пӗтӗмпех ҫӗмӗрсе тӑкасси патне тата пӗтӗм тӗнчере ҫирӗп мир туса хурасси патне илсе пырӗ».

* * *

Дургамӑра ӗҫлекен строительсен фабрика старостисен комитечӗ ҫакӑн пек телеграмма янӑ: «Совет Союзӗпе тата Хӗрлӗ Ҫарпа пӗр шухӑшлӑ пулнине пӗлтеретпӗр, хамӑр ҫӗршывпа Совет Союзӗн халӑхӗсем хушшинчи туслӑха ҫирӗплетсе пыма тата Германи фашисчӗсен бандисене пӗтерме мӗн кирлине пурне те тума сӑмах паратпӑр».

Югославин Стамбулри колонийӗ Ленинграда хӳтӗлекенсене саламлать

СТАМБУЛ, августӑн 28-мӗш. (ТАСС). ТАСС корреспонденчӗ ӗнер Югославин Стамбулри колонийӗн представителӗсенчен салам илнӗ. Вӗсем Ленинград халӑхне саламласа ҫапла ҫыраҫҫӗ:

«Эсир хӑвӑрӑн хулӑра алла хӗҫпӑшал тытса хӳтлеме тата фашистла варварсене чаплӑ Ленинграда кӗрсе варалама парас мар тесе кӗрешме геройла тухнипе эпир хавасланатпӑр. Эсир таса ӗҫшӗн, пирӗн ирӗклӗхшӗн тата фашизм пусмӑрланӑ мӗнпур халӑхсен ирӗклӗхӗшӗн кӗрешетӗр. Ҫав халӑхсем пурте сирӗн ҫине пӑхаҫҫӗ, вӗсен шанчӑкӗсем сирӗн ҫинче тӑраҫҫӗ. Эсир тӑшмана ҫӗмӗрсе тӑкассине, халиччен пӗр халӑх та паман пулӑшӑва эсир этемлӗхе парассине эпир пӗтӗмпех шанса тӑратпӑр. Пирӗн тӑванла салама йышӑнӑр. Югославин Стамбулри колонийӗ ячӗпе—Лукачевич».

Англин Ҫывӑх-Хӗвелтухӑҫӗнчи сывлӑш вӑйӗсен командованийӗ кӑларнӑ коммюнике

ЛОНДОН, августӑн 28-мӗш. (ТАСС). Англин Ҫывӑх-Хӗвелтухӑҫӗнчи сывлӑш вӑйӗсен командованийӗ кӑларнӑ черетлӗ коммюникере ҫапла пӗлтернӗ: Англи авиацийӗ августӑн 26-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Триполи гаванӗ тата хули ҫывӑхӗнчи складсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Пӗр бомба вӑйлӑ взрыв туни тата ун хыҫҫӑн пысӑк пушар пуҫланни курӑннӑ. Портпа электростанци ҫывӑхӗнче темиҫе пушар палӑрнӑ.

Ҫавӑн пекех Бенгазири чугунҫулсен запаслӑ ҫулӗсем тата неприятель лагерӗ ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Ҫав каҫах тинӗс-ҫар флочӗн самолечӗсем Барди гаванӗ ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Суднӑсем ҫине бомбӑсем тӳрӗ лекни палӑрнӑ. Бомбӑсем пӑрахнӑ хыҫҫӑн нефтехранилищӗсенче пушарсем тухнӑ. Кӑнтӑр Африка авиацийӗ Раса-Уэнна таврашӗнчи неприятелӗн мотомеханизированнӑй транспорчӗ пухӑнса тӑнӑ ҫӗре бомбӑсем пӑрахнӑ, пысӑк сиен тунӑ.

Англин вӑтам бомбардировщикӗсем августӑн 26-мӗшӗнче Вӑтаҫӗр тинӗсӗн центральнӑй пайӗнче противникӑн суднисене атакӑланӑ. Шултра бомбӑсем лекнипе пӗр судно сиенленнӗ. Тепӗр суднӑна бомбӑсем лекни палӑрнӑ.

Августӑн 26-мӗшӗнче неприятель самолечӗсем Мальта утравӗ ҫине вӗҫсе пынӑ, вӗсене Англи самолечӗсем тӗл пулнӑ, Сицили еннелле хӑваласа янӑ. Ҫак операци вӑхӑтӗнче противникӑн виҫӗ самолетне персе ӳкернӗ, темиҫе самолетне сиенленӗ.

Ҫак кунах Англи истребителӗсем Фамагуста районӗнче (Капри утравӗ) противникӑн пӗр самолетне персе ӳкернӗ.

Ӗҫҫыннисен патриотизмӗ

Колхозниксем ӑнса пулнӑ тырпула хӑвӑртрах пухса кӗме пӗтӗм вӑя хурса ӗҫлеҫҫӗ. Василькасси ялсоветӗнчи «Депутат» колхоз (Ишлей р.) кӗрхи тырӑсене чи кӗске срокра, 4—5 кун хушшинче вырса пуҫтарнӑ, кӗрхи тырӑсене 4 кун хушшинче акса пӗтернӗ. Христина Сергеева тырӑ вырнӑ ҫӗрте нормӑна кулленех 200 процент таран тултарса пырать. Колхозниксем Хӗрлӗ Ҫара мӗн кирлине пурне те парса тӑма тӑрӑшаҫҫӗ. Вӗсем государство умӗнчи обязательствӑсене срокчен тултараҫҫӗ. Колхоз 1941 ҫулшӑн государствӑна тырӑ парса татнӑ. Хӗрлӗ Ҫар валли ҫӑмарта, аш-какай, ҫу параҫҫӗ. Ярабайкасси ялсоветӗнчи «Автогигант» колхоз членӗсем оборона фондне 870 тенкӗ укҫа, «Коммунизм» колхоз 300 штука ҫӑмарта, 1145 тенкӗ укҫан, тата кашни колхозник икшер ӗҫкунӗ панӑ. «Мировой Октябрь» колхоз — 1000 тенкӗ укҫан тата кашни колхозник пӗрер ӗҫкунӗ, Доронин ячӗпе тӑракан колхоз 1000 тенкӗ, «Агроном» колхоз 500 килограмм тырӑ панӑ.

М. ПРОХОРОВ.

Гитлер Геббельса килӗштермест

БЕРН, августӑн 25-мӗш. (ТАСС). Юлашки вӑхӑтра Бернри журналистсем Германи территорийӗнче штурмовиксен группин вӑрттӑн ӗҫлекен радио передатчикӗ ӗҫлени ҫинчен калаҫаҫҫӗ. Ҫак группа Гитлерпа унӑн шайккине хирӗҫ тӑрать, Германири национал-социалистла парти пӑсӑлса пынине тата унӑн пуҫлӑхӗсем ытлашши алхасса кайнине, пӗр-пӗрине кышласси тата Гитлер лагерӗнче пӗр-пӗрин хыҫҫӑн йӗрлесси ҫивӗчленнине, хӗвелтухӑҫӗнчи фронтри вӑрҫӑ йывӑрлӑхӗсем умӗнче паникерле шухӑш-кӑмӑл пуррине уҫса кӑтартать.

Ҫак кунсенче оппозициллӗ штурмовиксен передатчикӗ Ганс Вебер ҫапла пӗлтернӗ: Германи пропаганди арканса кайнине кура Геббельс положенийӗ ытла та начарланнӑ. Нумай пулмасть Гитлер ставкинче пулса иртнӗ канашлура Германин пропаганда министерствине питӗ хытӑ критикленӗ. Унта пулнисем пурте Геббельс ҫине хыттӑн тапӑннӑ. Геббельса хирӗҫ ҫапла тухса каланисем Геббельс Гитлер умӗнче шанчӑк ҫухатнине пӗлтереҫҫӗ тата ӑна ҫитес вӑхӑтра ӗҫрен хӑтарни те пулма пултарӗ, тесе шухӑшлаҫҫӗ. Геббельса «фюрер юратма пӑрахнӑ» текен хыпарсем Берлинра тахҫантанпах ҫӳреҫҫӗ ӗнтӗ.

Совет Союзне хирӗҫ вӑрҫӑ пуҫланӑ хыҫҫӑн нацистла пропаганда пӗтӗмпех арканса кайнин айӑпне ун ҫине йӑвантараҫҫӗ. Пауль Шмидт, пропаганда министрӗн постне кӗрсе ларма ӗмӗтленекенскер, хӑйӗн сӑмахӗнче ҫапла каланӑ: вӑрҫӑ пуҫлансанах Германи ҫӗнтерӗвӗсене фантастикӑлла ӳстерсе янисем Германине пысӑк сиен кӳчӗҫ. Германие хирӗҫ пыракан кӗрешӳре тӑшманла пропаганда паянхи кун та вӗсемпе усӑ курать. Германи пропаганди арканса кайни совет авиацийӗ Берлин ҫине вӗҫсе тапӑннӑ хыҫҫӑн питех те тарӑхтарать,—тенӗ Шмидт. Геббельс совет авиацийӗ Берлин ҫине килсе тапӑннӑ факта пытарас тесе хӑтланса хӑй тӑлланса ӳкрӗ, Германин официаллӑ сводкисен авторитетне пысӑк сиен кӳнипе ҫеҫ ҫак тӑллануран тухма пулчӗ.

Гиммлер хӑйӗн сӑмахӗнче: Геббельс йӑнӑшӗсем ӑнсӑртран пулса пымаҫҫӗ, мӗншӗн тесен вӑл ӗлӗк те, уйрӑмах Гесс вӗҫсе кайнӑ пирки пысӑк йӑнӑшсем тунӑччӗ. Гиммлер ыйту лартнӑ: Геббельс «раса енчен тулли хаклӑ пулманнин» влиянийӗ палӑрмасть-ши ҫакӑнта? — тенӗ.

Геббельс юлашки вӑхӑтра хӑйӗн ӗҫӗсене урса кайнӑ пек ӳстерсе янӑ. Гитлер умӗнче ырӑ ятлӑ пулас тата хӑйӗн ҫухалнӑ авторитетне каялла тавӑрас тесе, кулленех хаҫатсенче статьясем пичетлесе кӑларать, тесе пӗлтереҫҫӗ.

Германире „мӑшӑрлану пункчӗсем“ организацилесси ҫинчен кӑларнӑ секретлӑ доклад

СТОКГОЛЬМ, августӑн 25-мӗш. (ТАСС). Халӑх йышӗ, наследственность тата раса тасалӑхӗн политики ыйтӑвӗсемпе ӗҫлекен управленине Германире нумай пулмасть тунӑ, ҫав управлени докладчӗн текстне кунта илме май килнӗ. Германире халӑх йышне ӳстерес пирки июлӗн вӗҫӗнче Гитлер резиденцинче пулса иртнӗ канашлӑва ҫак доклада тӑратнӑ пулнӑ. Докладӑн тӗп тӗллевӗ — «халӑх йышӗ пирки чӑн-чӑн нимӗҫ политикин ыйтуне уҫҫӑн кӑтартасси» тата «Германецсен-ариецсен йӑхне вӑрҫӑ вӑхӑтӗнче ӳстерсе пырас проблемӑна практикӑлла татса парасси» пулса тӑрать.

Доклад малалла ҫакна кӑтартса парать: Германи правителӗсем раса политикине тӗрӗс тытса пыман пирки иртнӗ тӗнче вӑрҫинче халӑх ӳсси пырасси кирлӗ пек пулса пыман, ачасем Германи халӑхӗн ӳт-пӳ тӗлӗшӗнчен чи вӑйсӑртарах пайӗнчен ҫуралнӑ. Ҫак сӑлтав пирки, халӗ тӑвата ҫул хушшинчи призывсене илсе пӑхсан, ҫулленех 37 процент е 278.131 салтак чирлӗ тата вӑй енчен ҫитӗнсе ҫитменскерсем пулса тӑраҫҫӗ. Доклад малалла ҫапла калать: «Германин ӗлӗкхи плутократиллӗ правителӗсен айӑпне пула Виҫҫӗмӗш импери юлашки ҫулсенче, сывлӑх тӗлӗшӗнчен пӑрахӑҫа кӑларнисене кӑна шута илсен, 1.390.655 салтак ҫухатрӗ».

Кӑҫалхи ҫул кун пек пулса пыни ҫӗнӗ континентсенче Германи пуҫ пулса тӑрасси умне питех те ҫивӗч хӑрушлӑх кӑларса тӑратать.

Салтаксен массисем хӑйсен ҫемйисенчен уйӑрӑлса тӑнине кура, кӑҫал ача-пӑча ҫураласси 25—30 процент чакассине кӗтме пулать.

«Ариецсен этикине» питех те хытӑрах хускатса тӑракан ыйту халӑха ӗрчетесси пулса тӑрать, ӑна татса парас тесен, доклад кӑтартнӑ тӑрӑх, «мӑшӑрлану пункчӗсем» организацилемелле, анчах «ҫак ыйтӑва татса парас тӗлӗшпе ытти майсене те тиркемелле мар» (мӑшӑрланмасӑр пурӑнма, хӗрарӑмсене искусственнӑй майпа пӗтӗлентерме, нумай арӑмпа пурӑнма ӳкӗтлекен пропагандӑна сарлакан туса пымалла). Доклад малалла ҫакна кӑтартать: «Хӑйсен упӑшкисенчен уйӑрса пӗччен хӑварнӑ тата упӑшкасӑр хӗрарӑмсене, 18—35 ҫулхисене, «раса тасалӑхӗ» енчен группӑсене уйӑрмалла, вара вӗсене штурмовой отрядсен членӗсем, мӗнле те пулсан сӑлтавпа ҫара илмен ариецсем—арҫынсем организованнӑй йӗркепе пӗтӗлентермелле».

Докладра «мӑшӑрлану пункчӗсен» малашнехи организацийӗ мӗнле пулмаллине тӗплӗн кӑтартса панӑ. Ҫитес вӑхӑтсенче 2 миллион хӗрарӑма тата 300 пин арҫына учета илме пултараҫҫӗ. Халӑха ӗрчетессин ҫак «туллимар» организацийӗ те малтанхи ҫултах халӑх ӳсессине 50 процента ҫитерме пултарать.

Ҫӗршыв оборонин фондне

Ҫӗршыв оборонин халӑх фондне тӑвасси пирӗн республикӑра кунран кунах вӑйланса пырать. Кашни рабочи, колхозник тата кашни ӗҫҫынни хӑйӗн юратнӑ тӑван ҫӗршыв оборонин фондне ҫирӗплетес ӗҫе укҫа, хаклӑ япала, тырӑ, аш-какай, сӗт-ҫу, заем облигацийӗсем пама тӑрӑшать. Государство банкӗн учрежденийӗсене, перекет кассисене укҫа-тенкӗ, заем облигацийӗсем, заготовка пункчӗсене тырпул, аш-какай тата ытти продуктсем илсе пырса, ҫӗршыв оборонин фончӗ валли паракансен шучӗ кашни кун нумайланса пырать.

ЭЛӖК. «Самолет» колхоз членӗсем оборона фондне 125 ӗҫкунӗ ҫине тивекен тупӑша, Тенири комсомолецсем 150 килограмм тимӗр-тӑмӑр пухса оборона фондне панӑ.

В. ПЕТРОВ.

ШАХАСАН. Ҫӗнӗ Линерти «Пионер» колхозри пӗррӗмӗш бригадӑра ӗҫлекен колхозниксем оборона фондне кашни уйӑхрах пӗр кунхи ӗҫкунӗ ҫине тивекен тупӑша пама пулнӑ. Унсӑр пуҫне колхозниксем тӗрлӗ япаласем параҫҫӗ. Колхозница Данилова юлташ оборона фондне 25 тенкӗ укҫа, пӗр алшӑлли панӑ, ун хыҫҫӑн колхозницӑсем 7 алшӑлли тата кивӗ кӗмӗл тенкӗсем чылай пачӗҫ.

Чуракасси ялсоветне кӗрекен колхозсенчи колхозниксем оборона фондне кашни уйӑхра пӗрер ӗҫкунӗн тупӑшне пама пулнисӗр пуҫне, 2365 тенкӗлӗх заем облигацийӗсем панӑ.

Н. ГРАЧЕВ,
А. ЛУКИН.

Тискер аваллӑх нихҫан та каялла таврӑнас ҫук

Нумаях пулмасть, Шупашкарта рабочисем, Кадыков урамӗнче ҫӗр чавнӑ чухне, ӗлӗкхи крестовоздвижени чиркӗвӗ (халӗ антирелигиознӑй музей) патӗнче тӗлӗнмелле подвал тӗлне пулнӑ. Ҫак вырӑнта ҫӗр айӗнчен ҫын пуҫшӑммисем 200 ытла тухнӑ. Пурте вӗсем пысӑк ҫынсен пуҫшӑммийӗсем пулнӑ тата пурте пекех лайӑх сыхланса тӑнӑ. Анчах чылай пуҫшӑммисем лӗпке е ӗнсе чиккинчен шӑтӑк пулнӑ.

Ҫак япаласем рабочисене шухӑша янӑ. Шупашкарта пурӑнакан ватӑ ҫынсенчен ҫак чиркӳ патӗнче ҫынсене пытарнине, уйрӑмах ҫавӑн пек пысӑк ушкӑнсемпе пытарнине астӑвакансем ҫук. Пӗр вырӑнтах ҫавӑн пек икҫӗре яхӑн пуҫшӑмми тухни тата чылайӗшӗсем лӗпке е ӗнсе тӗлӗнчен шӑтӑк пулни ӗлӗк-авал ҫынсене темӗнле асаплантарса вӗлернӗ хыҫҫӑн пӗр шӑтӑка чиксе пытарни ҫинчен шухӑшлаттараҫҫӗ.

Горисполкомӑн стройдеталь фабрикинче ӗҫлекен рабочисем ҫак чиркӳ тавра ҫӗр чавнӑ чухне этем пуҫшӑммисем пӗр вырӑнтах ушкӑн-ушкӑнӑн тухни пӗрре кӑна мар пулни ҫинчен каласа параҫҫӗ. Апла пулсан ӗлӗк-авал кунта темӗнле вӑрттӑн та тискер ӗҫсем пулса иртнӗ.

Ҫак чиркӳ таврашӗнчи ӗҫсене Шупашкар хулин XVII—XVIII ӗмӗрсенчи историллӗ материалӗсем ҫутатса пама пултараҫҫӗ. Архиври материалсем асӑннӑ чиркӳ патӗнче XVIII ӗмӗрте «штаб роти тӑракан картиш» пулни ҫинчен калаҫҫӗ. Кунтан инҫе мар тата воевода управленине пӑхӑнса тӑракан «шырав ҫурчӗ» (ссыскная изба) пулнӑ. Ку вырӑнта ун чухне вӑрман пулнӑ, пурӑнасса ахаль ҫынсенчен никам та пурӑнман.

Чиркӳпе юнашар ларакан ҫурт йӗри-тавра тӗреклӗ стена туса ҫавӑрӑннӑ пулнӑ. Кунтах ҫӗр айӗнчен тухса ҫӳремелли темиҫе шӑтӑк чавнӑ пулнӑ. Атӑл хӗррине тухакан ҫавӑн пек шӑтӑксем арҫынсен Троицки монастырӗнче те пулни ҫинчен 1762 ҫулта Николаевски монастырӗн игумнӗ ҫырса хӑварнӑ. Ҫав шӑтӑксенче «государственнӑй преступниксем» текен ҫынсене, государство йӗркине пӑхӑнман «таркӑнсене» тата христиан тӗнне кӗртнине хирӗҫ тӑракан чӑвашсемпе мариецсене асаплантарса вӗлернӗ. Чиркӗвӗ вара ҫав «преступниксене» вӗлерес умӗн «христос хресне» чуптутарма кирлӗ пулнӑ. Ҫакӑнтан ӗнтӗ 1702 ҫулта туса лартнӑ крестовоздвижени чиркӗвӗ мӗнле вырӑн йышӑнса тӑни пӗтӗмӗшпех паллӑ.

Ҫак выводсене Шупашкар хулинчи крестовоздвижени чиркӗвӗн 1867 ҫулти летопиҫӗнчен илнӗ пӗр сыпӑк уҫҫӑнах ҫирӗплетсе парать:

«...в сем 1867 г. большим весенним разливом подмыло дом, находящийся неподалеку от храма. По сбытии весенней воды сделался на берегу обвал и тем обнаружился несколько подземных проходов, при чем весенней водой было вымыто от этих проходов более 20-ти человеческих черепов, такой же подземный проход есть в саженях 10-ти от храма, который наверное имеет одно общее значение с первыми. По случаю этих проходов и черепов рассказала одна здешняя старушка устное предание: «что здесь-де в древние времена была устроена пытка», и в здешнем же проходе указали место, где устраивались и рели для государственных преступников».

Кун ҫумне нимӗн те хушса каламалли ҫук. Ӗлӗк-авал, патша саманинче, ирӗклӗх ҫинчен ӗмӗтленсе тискер пусмӑрлӑха хирӗҫ кӗрешӗве ҫӗкленнӗ ҫынсене ҫӗршерӗн те пиншерӗн асаплантарса вӗлернӗ.

Пирӗн социализмлӑ аслӑ тӑван ҫӗршыв ҫине, мӗнпур халӑхсене ирӗклӗ те телейлӗ пурнӑҫ туса панӑ хӗвеллӗ ҫӗршыв ҫине ултавлӑн тапӑнса кӗнӗ фашистла йыткӗтӗвӗсем хӑрушӑ аваллӑха татах каялла таврасшӑн. Ҫав ҫынҫиенсем хӑйсем тытса илнӗ районсенче халиччен нимӗнле халӑх историйӗнче пулман тискер ӗҫсем тӑваҫҫӗ. Вӗсем пӗтӗм Совет ҫӗрӗ ҫинче ҫын вӗлермелли машинӑсем, виселицӑсем лартса тухасшӑн. Анчах ҫакӑ вӑл нихҫан та пулма пултараймасть.

Тискер пусмӑрлӑха пӗрре тӳссе иртнӗ тата ҫав пусмӑрлӑхран хаяр кӗрешӳре ҫӑлӑннӑ халӑхсем фашистсен юнлӑ планӗсене пурнӑҫа кӗртме памаҫҫӗ. Ҫапса аркатнӑ тискер аваллӑх нихҫан та таврӑнас ҫук!

П. ГРИГОРЬЕВ.
Р. СЕМЕНОВ.

Франци халӑхӗ Германи фашизмне тата унӑн агенчӗсене хирӗҫ кӗрешни

ЛОНДОН, августӑн 26-мӗш. (ТАСС). АФИ агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Дарланпа Патэн тытса пыракан капитулянтла политикӑна хирӗҫ кӗрешесси Францире кулленех ӳссе пырать. Ҫак факта Патэн радио тӑрӑх чӗнсе каланӑ хӑйӗн юлашки сӑмахӗнче ирӗксӗрех йышӑннӑ. Темиҫе кун каярах ютҫӗршыв ӗҫсен министрӗ Пюше Францин оккупациленӗ зонинче юлашки вӑхӑтра чугунҫулсем ҫинче ҫӗр ытла диверсиллӗ актсем пулни ҫинчен пӗлтернӗ. Парламент сенаторӗсемпе депутачӗсем пулнӑ ҫӗр ытла ҫын Патэн политикине хирӗҫ тӑма пӗрлешни ҫинчен ӗнер Лондонра сведенисем илнӗ. Вӗсем оккупациленӗ зонӑпа оккупацилемен зона хушшинчи ҫыхӑнусен пӗр-пӗтӗм системине туса хунӑ, ҫав система пулӑшнипе вӗсем информацисем парса тӑраҫҫӗ, паллах ӗнтӗ, ҫав информацисене цензура тытса чарнӑ пулӗччӗ.

Швейцарин «Бернер тагвахт» ятлӑ хаҫачӗ августӑн 26-мӗшӗнче ҫапла ҫырнӑ: Париж полицин шефӗ адмирал Бар, Дарланӑн ҫывӑх тусӗ пулса тӑраканскер, массӑллӑ арестсем туса пынӑ пирки Францири концентрациллӗ лагерьсем тулса ҫитнӗ, тенӗ.

Юлашки сведенисем тӑрӑх, Францин оккупациленӗ зонинче Германи грузӗсене турттаракан поездсене халӗ те крушенисем тӑваҫҫӗ. Саботаж тунипе Шербургран кӑнтӑртарах Барнвиль станцинче чугунҫул ҫинче ҫӗнӗ пысӑк катастрофа пулнӑ.

НЬЮ-ЙОРК, августӑн 28-мӗш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин корреспонденчӗ Виширен пӗлтернӗ тӑрӑх, оккупациленӗ Францире Франципе Германи влаҫӗсем ҫӗнӗ приказ кӑларнӑ, ҫав приказра Париж таврашӗнчи чугунҫулсем ҫинчи сторожсене, вӗсен участокӗнче саботаж пулсан, персе вӗлермелле, тесе ҫырнӑ.

Италипе Хорвати хушшинчи хӗҫпӑшаллӑ тытӑҫу

СТОКГОЛЬМ, августӑн 24-мӗш. (ТАСС). Виҫӗ ҫӗршыв хушшинче тунӑ пакт участникӗсем — Итали, Венгри тата Хорвати хушшинче пысӑк хирӗҫӳсем тухнӑ, вӗсем хӗҫпӑшаллӑ конфликт кӑларса янӑ. Хорвати государствине кӗрекен хӑшпӗр территорисене илме Италипе Венгрия хапсӑнни пуринчен те паллӑ. «Афтонбладет» хаҫатӑн Берлинри корреспонденчӗ ҫапла пӗлтерет: Итали правительстви августӑн 20-мӗшӗнче Павелича ультиматум панӑ, пӗтӗм Далмат ҫыранне тасатма, уйрӑмах Дубровник портне, Италине пама ыйтнӑ. Ҫак ыйтӑва пурнӑҫа кӗртмесен, Хорвати территорине вӑйпах оккупацилеҫҫӗ. Ультиматумра ҫакӑн пек сӑлтавсем кӑларса тӑратнӑ: «Хорвати правительстви ҫӗршыври шалти йӗркесене туса пыма тата партизансен движенине пӗтерме пултараймасть», тенӗ. Хорвати «правительстви» Итали ультиматумне йышӑнман. Итали войскисем августӑн 21-мӗшӗнче Хорвати территорине кӗнӗ. Хорвати войскисем темиҫе пунктра ҫеҫ хирӗҫ тӑнӑ. Вилнисемпе аманнисем пур. Итальянецсем августӑн 21-мӗшӗнче Дубровника, Кралевича тата ытти хуласене йышӑнса илнӗ.

СТОКГОЛЬМ, августӑн 24-мӗш. (ТАСС). «Дагенс нюхетер» хаҫат пӗлтернӗ тӑрӑх, Итали войскисем Хорватине пырса кӗрес умӗн питӗ хурлӑхлӑ калаҫусем пулса иртнӗ. Рим Хорвати «правительствине» вӑл ҫӗршывра «коммунистсемпе партизансем туса пыракан» хумханусемпе йӗркесӗрлӗхсене пӗтерме пултараймасть, тесе айӑпланӑ. Итали правительстви Павеличран Итали войскисене 80 километрлӑ зонӑна кӗртме тата ҫак территоринче Италин гражданла администрацине ҫирӗплетме килӗшӳ пама ыйтнӑ. Хорвати Германирен пулӑшу ыйтнӑ, анчах Германия айккинче тӑрса юлма шухӑш тытнӑ.

Хаҫат малалла ҫапла кӑтартса парать: Сполето герцога Хорвати королӗ туса лартнӑ пулсан та, анчах Хорватин администраторӗ (подглавник) герцог Сполето Хорвати престолне ларсан, хальхи вӑхӑтра ҫӗршыв хӑрушлӑхран ҫӑлӑнса юлассине шанса тӑма пултараймастӑп, тенӗ. Италия хӑйӗн войскисене кӗртсе, Хорвати престолне Итали ҫыннине лартасшӑн, Загреба ҫакӑнпа килӗштересшӗн.

Швецин телеграф бюровӗ Софирен пӗлтернӗ тӑрӑх, герцог Сполето ҫӗршыва килесси пирки Хорватире иккӗленеҫҫӗ. «Короле суйланипе хӑй килӗшменнине Хорвати халӑхӗ уҫҫӑн кӑтартса пачӗ», тесе ҫырать бюро.

26 хӗрача медсестра ӗҫне вӗреннӗ

ИШЛЕИ. Анат Кӗнер ялсоветне кӗрекен колхозсенчи хӗрачасене медсестрасен ӗҫне вӗрентме икӗ эрнелӗх курс организациленӗ. Нумай пулмасть ҫак курсран 26 хӗрача медсестра ӗҫне вӗренсе тухрӗҫ. Вӗренсе тухнисем пурте «отлично» тата «хорошо» хак илнӗ.

Курса фельдшерица М. Миронова юлташ ертсе пынӑ.

Г. РАЗУМОВ.

Ютҫӗршыв корреспонденчӗсен черетлӗ пресс-конференцийӗнче

Ютҫӗршыв корреспонденчӗсен августӑн 28-мӗшӗнче пулса иртнӗ черетлӗ пресс-конференцийӗнче Совет Информаци Бюровӗн начальник заместителӗ С. А. Лозовский юлташ юлашки вӑхӑтра Хорватире пулнӑ событисем ҫинче —Итали войскисем Дубровник портне тата Югославине таткаласа пайланӑ чухне Хорвати ҫумне юлнӑ Далмацин пӗр пайне тытса илни ҫинче чарӑнса тӑнӑ.

«Никама пӑхӑнман» Хорвати государстви тӗлӗшпе ҫак темиҫе уйӑх хушшинче пулса иртнӗ ӗҫсем «союзниксем» хушшинчи ҫыхӑнусем мӗнле пулса пынине питех те уҫҫӑн кӑтартса параҫҫӗ тата Гитлерпа Муссолини Европӑна, унтан пӗтӗм тӗнчене телей кӳме сӑмах парса тӑвакан «ҫӗнӗ йӗркене» тӳрремӗнех тӑрӑ шыв ҫине кӑлараҫҫӗ.

Югославине аркатса тӑкнӑ хыҫҫӑн, Гитлерпа Муссолини хӑйсен жертвине мясниксем пек каскаласа ваклама тытӑнчӗҫ. Германия хӑйне валли Югослави территорийӗнчен 4 миллион та 273 пин ҫын пурӑнакан 55 пин квадратлӑ километр ҫӗре касса илчӗ. Италия—1 миллион та 700 пин ҫын пурӑнакан 33.168 квадратлӑ километр ҫӗре тытса илчӗ, Венгрия—1 миллион та 700 пин ҫын пурӑнакан 33 пин квадратлӑ километр ҫӗре тытса илчӗ тата Болгария 1 миллион та 750 пин ҫын пурӑнакан 33 пин квадратлӑ километр ҫӗре тытса илчӗ.

Ҫав захватчиксем хӑйсем халӑхсене наци тӗлӗшӗнчен никама пӑхӑнмасӑр пурӑнма ирӗк парасси ҫинчен шухӑшланӑ пек тата халӑхсен самоопределенийӗ ҫинчен шухӑшланӑ пек пулса, ӗлӗкхи Хорватине, кӑнтӑрти Далмацине, Боснине тата Герцоговинӑна пӗрлештерсе «никама пӑхӑнман» Хорвати государстви текен государство туса хунӑ. Италири овра тата Германири гестапо тӗпсакайӗсенчен икӗ господинӑн тарҫине Анте Павелича туртса кӑларса под-фюрер туса лартнӑ,—ҫак ҫын вӑл Югослави корольне Александра тата Францин ютҫӗршыв ӗҫӗсен министрне Бартуна вӗлерес ӗҫӗн организаторӗ пулнипе паллӑ пулса тӑрать. Унтан вара Итали герцогне Сполетона Хорвати королӗ туса лартнӑ.

Вара итальянецсем, хӑйсем 1914—18 ҫулсенчи вӑрҫӑ вӑхӑчӗсенчен пуҫласах ӑмсанса тӑнӑ облаҫсене пуҫӗпех алла ҫавӑрса илме майлӑ саманта—нимӗҫсем хӗвелтухӑҫ фронтӗнче лакса ларнӑ саманта суйласа илеҫҫӗ. Мӗнпур чаплӑ сӑмахсем, Италипе Хорвати королевстви хушшинче чикӗсемпе туслӑх ҫинчен тунӑ килӗшӳсем, ҫар тӗлӗшпе тунӑ килӗшӳсем, пӗр-пӗрне хӳтлесси тата пулӑшасси ҫинчен тунӑ договорсем тата Хорвати халӑхӗн пархатарлӑхӗ ҫинчен, Хорватин ирӗклӗ те никама пӑхӑнман государстви ҫинчен тата ытти ҫавӑн йышшисем ҫинчен каланӑ чуна лӑплантармалли мӗнпур сӑмахсем ҫӳп-ҫап шӑтӑкне вӑркӑнаҫҫӗ.

Ҫак событисем ҫине нимӗҫсем мӗнле пӑхни питех те тӗлӗнмелле. Анатоли агентствин Берлинри специальнӑй корреспонденчӗ ыйтнине хирӗҫ Германин ютҫӗршыв ӗҫӗсен министерстви ҫапла ответленӗ:

«Хальхи вӑхӑтра, пӗр енчен, Италипе Черногори, тепӗр енчен, тата Хорвати хушшинче чикӗсене тӗрӗс палӑртас (?) шутпа калаҫусем пулса иртеҫҫӗ. Итали хӑйӗн войскисене ҫак ҫӗршывран нихҫан та пӗтӗмӗшпех илсе тухса кайман тата халӗ Итали гарнизонне пысӑклатни вӑл полици енӗпе йышӑнакан шалти мера пулса тӑрать».

Питех те лайӑх, тӗрӗслесе палӑртаҫҫӗ-мӗн чикӗсене, Итали войскисем Далмацин ҫур пайне вӑйпах тытса илчӗҫ пулсан. Полици енӗпе питех те лайӑх мерӑсем йышӑнаҫҫӗ-мӗн, ҫакна хирӗҫ усташсем те хӗҫпӑшалпа тӑчӗҫ пулсан тата Хорватин «никама пӑхӑнман» мӗнпур государствинче пӗтӗм ӗҫ Итали военщинин чикӗсӗр диктатурине туса хунипе вӗҫленчӗ пулсан.

Германи ютҫӗршыв ӗҫӗсен министерствин тултан пӑхсан нейтральнӑй пек курӑнакан позицийӗ—вӑл ултавлӑ вӑййӑ кӑна. Тӗрӗссипе нимӗҫсем итальянецсене Хорватире тата уйрӑмах Далмацире пуҫӗпех те пӗтӗмӗшпех хуҫа пулса тӑма ирӗк парасшӑн мар. Анчах вӗсем мӗнпур ӗҫе ҫӗнтерӳ хыҫҫӑн майлаштарассине шанаҫҫӗ.

Итали войскисем Далмацине тытса илни вӑхӑтлӑха румынсем венгерецсене, венгерецсем румынсене, венгерецсем словаксене тата нимӗҫсем хӑйсен ытти мӗнпур «союзникӗсене» ҫӗнтерни евӗрлех пулса тухасси курӑнса тӑрать Ҫаксем вӗсем гитлерла лагерӑн шалти тарӑн хирӗҫӳсем пуррине татах та тепӗр хут ҫирӗплетсе параҫҫӗ. Ҫак хирӗҫӳсем аран-аран пусӑрӑнкаласа тӑраҫҫӗ, вӗсем вӑхӑтран-вӑхӑта сике-сике тухаҫҫӗ те ӗнтӗ, пӗрле тунӑ вӑрӑ-хурахла ӗҫсене пула тата ҫаратас ҫӑткӑнлӑха пула пӗрлешсе тӑракан «туссемпе» «союзниксем» хушшинче пӗтӗмӗшле тӳпелешӳ пуҫланас вӑхӑт инҫе мар.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, редактор заместителӗн — 3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн — 4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, ялхуҫалӑхӗпе промышленность пайӗсен — 0—88, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн — 2—30, дежурнӑйӑн — 6—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӑн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 5553
Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 406, Ф. б. э3 84 п. л.